

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

ประวัติความเป็นมาและพิธีทอดผ้าป่า

ความเป็นมาของพิธีทอดผ้าป่า

ผ้าป่า คือ ผ้าที่ผู้ถวายนำไปวางพาดไว้บนกิ่งไม้เพื่อให้พระชักเอาไปเอง โดยไม่กล่าวคำถวายหรือประเคน เหมือนถวายของทั่วไป กริยาที่พระหยิบผ้าไปใช้แบบนั้น เรียกว่า "ชักผ้าป่า" ส่วนการถวายผ้าป่านิยมจัดของใช้เป็นบริวารผ้าป่าเหมือนบริวารภคินเรียกว่า "ทอดผ้าป่า"

ความเป็นมาของพิธีทอดผ้าป่ากล่าวไว้ว่า ในสมัยพุทธกาล เมื่อครั้งที่พระบรมศาสดายังมิได้ทรงอนุญาตให้พระภิกษุทั้งหลายรับจีวรจากชาวบ้าน พระภิกษุเหล่านั้นจึงต้องเที่ยวเก็บผ้าที่เขาทิ้งแล้ว เช่น ผ้าเปรอะเปื้อนที่ชาวบ้านไม่ต้องการนำมาทิ้งไว้ ผ้าห่อศพ เป็นต้น เมื่อรวบรวมผ้าชิ้นเล็กชิ้นน้อยพอแก่ความต้องการแล้วจึงนำมาซักทำความสะอาด ตัดเย็บ ย้อม เพื่อทำเป็นจีวร สบง หรือสังฆาฏิ ผืนใดผืนหนึ่ง

การทำจีวรของพระภิกษุในสมัยพุทธกาลจึงค่อนข้างลำบากยุ่งยากและเป็นงานใหญ่ ภิกษุทั้งหลายต้องร่วมมือร่วมใจช่วยกันอย่างขมุกขมัว ครั้นชาวบ้านทั้งหลายเห็นความยากลำบากของพระภิกษุสงฆ์ ต้องการจะนำผ้ามาถวาย แต่เมื่อยังไม่มีพุทธานุญาตโดยตรง จึงนำผ้าไปทอดทิ้งไว้ ณ ที่ต่าง ๆ เช่น ในป่า ตามป่าช้า หรือข้างทางเดิน เมื่อพระภิกษุสงฆ์มาพบ เห็นว่าเป็นผ้าที่ผู้เป็นเจ้าของทอดอาลัยแล้วคือไม่ต้องการ ก็นำเอามาทำเป็นสบง จีวร พิธีการทอดผ้าป่าจึงมีขึ้นด้วยสาเหตุนี้

การทอดผ้าป่ามีอยู่อย่างเดียว คือ การนำผ้าไปทิ้งไว้ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ในปัจจุบันนิยมทำในรูปแบบต่าง ๆ แตกต่างกันไป จึงมีชื่อเรียกเป็น ๓ อย่าง คือ ๑. ผ้าป่าหางภคิน หรือผ้าป่าแถมภคิน ๒. ผ้าป่าโยง และ ๓. ผ้าป่าสามัคคี แต่ละชนิดมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ผ้าป่าหางภคิน ได้แก่ ผ้าป่าชนิดที่เจ้าภาพจัดให้มีขึ้นต่อจากการทอดภคิน คือเมื่อทำพิธีทอดภคินเสร็จแล้ว ก็ให้มีการทอดผ้าป่าด้วยเลย จึงเรียกว่าผ้าป่าหางภคิน หรือผ้าป่าแถมภคิน

๒. ผ้าป่าโยง ได้แก่ ผ้าป่าที่จัดทำรวม ๆ กันหลายกอง นำบรรพทุกเรือแห่ไปทอดตามวัดต่าง ๆ ที่อยู่ริมแม่น้ำ จึงเรียกว่า ผ้าป่าโยง จะมีเจ้าภาพเดียวหรือหลายเจ้าภาพก็ได้

๓. ผ้าป่าสามัคคี คือ ผ้าป่าที่มีการแจกฐิกาบอภุญไปตามบุคคล สถานที่ต่าง ๆ ให้ร่วมกันทำบุญแล้วแต่ศรัทธา โดยจัดเป็นกองผ้าป่ามารวมกัน จะเป็นกี่กองก็ได้ เมื่อถึงวันทอดจะมีขบวนแห่ผ้าป่ามารวมกันที่วัดอย่างสนุกสนาน บางทีจุดประสงค์ก็เพื่อร่วมกันหาเงินสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ

ในปัจจุบันการจัดทำการทอดปาชนิตนี้จะเห็นว่าเป็นที่นิยมทำกันมากเพื่อรวมเงินสร้างสิ่งก่อสร้าง หรือจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อาคารที่พักคนป่วยในโรงพยาบาล อาคารเรียน อุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์ทางการแพทย์

ลำดับขั้นตอนในพิธีทอดผ้าป่า

๑. ให้ผู้เป็นเจ้าของภาพไปแจ้งความประสงค์แก่เจ้าอาวาส ที่ต้องการจะนำผ้าป่ามาทอด เรียกว่า เป็นการจองผ้าป่า เมื่อกำหนดเวลาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ทำการตั้งองค์ผ้าป่า ซึ่งสิ่งสำคัญ ที่จะต้องมี คือ ๑. ผ้า ๒. กิ่งไม้สำหรับพาดผ้า และ ๓. ให้อุทิศถวาย ไม่เจาะจง พระรูปใด รูปหนึ่ง

๒. เจ้าภาพจะจัดหาผ้าสำหรับภิกษุมาผืนหนึ่ง อาจเป็นสบง จีวร สังฆาฏิ หรือทั้ง ๓ อย่าง แล้วแต่ศรัทธาเพราะไม่มีข้อกำหนด นำกิ่งไม้ไปปักไว้ในภาชนะขนาดพอสมควร เพื่อใช้เป็นที่พาดผ้าป่า และใช้สำหรับนำสิ่งของเครื่องใช้ที่จะถวายพระ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผ้าเช็ดตัว ผ้าอาบน้ำฝน สมุด ดินสอ ฯลฯ สำหรับเงินหรือปัจจัยนั้นนิยมเสียไว้ กับต้นกล้วยเล็ก ๆ ในกองผ้าป่านั้น

ขั้นตอนการถวายผ้าป่า (สามัคคี)

การเตรียมการ

- จัดโต๊ะหมู่บูชาพร้อมเครื่องสักการะ (หมู่ ๕, ๗, หรือหมู่ ๙)
- ต้นผ้าป่าหรือกองผ้าป่าซึ่งมีผ้าไตรจีวรหรือผ้าเช็ดตัวสีเหลืองพาดที่กิ่งไม้ ข้าวสารอาหารแห้ง และปัจจัยตามกำลังศรัทธา
- ที่กรวดน้ำ ๑ ที่

การปฏิบัติ

เมื่อถึงกำหนดเวลา

ประธานในพิธี - จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย กราบ ๓ ครั้ง หากไม่มีโต๊ะหมู่บูชาก็จุดธูปเทียนปักที่กระถางต้นผ้าป่าแล้วพนมมือน้อมไหว้

- พิธีกร
- อาราธนาศีล
  - ทุกคนรับศีล
  - เชิญผู้เข้าร่วมพิธีกล่าว “นะโม...” ๓ จบ
  - กล่าวนำถวายผ้าป่าดังนี้

อิมานิ มะยัง ภันเต, ปังสุกุละจีวรานิ, สะปะริวารานิ, ภิกขุสังฆ์สสะ,
โอโณชะยามะ, สาธุ โน ภันเต, ภิกขุสังโฆ, อิมานิ, ปังสุกุละจีวรานิ,
สะปะริวารานิ, ปฏิกคัณหาตุ, อัมหากัง, ฑีฆะรัตตัง, หิตายะ, สุขายะ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าบังสุกุลจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ แก่พระภิกษุสงฆ์ ขอพระภิกษุสงฆ์จงรับ ผ้าบังสุกุลจีวร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

- พระสงฆ์ - พิจารณาซักผ้าป่า
- ผู้เข้าร่วมพิธี - ประเคนไทยธรรมแด่พระสงฆ์ (ถ้ามี)
- พระสงฆ์ - อนุโมทนา
- ประธานฯ - กรวดน้ำ รับพร
- กราบพระอีก ๓ ครั้ง
- เสร็จพิธี

*****

อานิสงส์ของการทอดผ้าป่า

๑. เป็นการสงเคราะห์พระสงฆ์ให้สะดวกด้วยปัจจัยสี่ หรือสิ่งจำเป็นในการครองสมณเพศ มีจีวร หรือผ้านุ่มห่ม เป็นต้น
๒. เป็นการช่วยเหลือทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เพราะเมื่อพระสงฆ์ได้รับความสะดวกตามสมควรก็จะได้เป็นกำลังสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา
๓. ได้ชื่อว่าเป็นการถวายทานแด่ท่านผู้ทรงศีล ซึ่งนับเป็นการบูชาท่านผู้ทรงศีล-บูชาท่านผู้ควรบูชา และเป็นทานที่มีคุณค่าสูง
๔. เป็นการอบรมจิตใจของผู้บริจาคให้มีการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม คือ พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหลักทางจิตใจของประชาชนในชาติสืบไป
๕. เป็นการส่งเสริมความมีสามัคคีธรรมของหมู่คณะ
๖. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความมั่นคง เป็นปึกแผ่นสืบไป

ที่มา หนังสือคู่มือปฏิบัติพิธีกรรม ที่ระลึกงานกฐินพระราชทานกองทัพอากาศ
หนังสือพจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด รวบรวมโดย พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต